

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{16}{1}$ = Januarius' 16-dikán

1830

Még egy szó a' Társalkodóra-nézve.

A' Társalkodó' nemes tzélja, az első szám alatt, hasznos és szükséges-vólta, a' 2-dik alatt, ki van fejtve, 's egy józan eszü ember-sem kételkedik annak nemes tzéljáról, hasznos és szükséges, söt a' Hazára-nézve, ditsösséges vóltáról; hanem, fájdalom, nagyobb része az embereknek két Classisba esik t. i: az egyik a' hátul-járó restekébe, kik tsak akkor akarnak szóllani, midőn a' Társalkodó szerentsésen életre-kapott; a' másik, a' lipitoroskodni kíváaókéba, a' kik a' Társalkodót tsak másoktól akarják olvasni. — Az első rendbeliekre-nézve, azt lehet megjegyezni, hogy az ő' okoskodások közel jár a' gyávasághoz; mert ugyan is, Hazafinak-é? vagy mitsoda névvel lehetne azt nevezni, a' ki egy, Hazája' legszentebb interesséjéért vívott tsatában, melyben mások véreket, életeket teszik áldozatra, a' Haza' betsülete' 's elő-menetele' ügyében, ki okoskodná, hogy jobb neki hátul állani, 's el várni az ütközet' kimenetelét, és tsak abban az esetben, ha a' magokat veszedelemre kített bajnokok erőt vettenek az ellenségen, elegyedne közikbe, üzni a' futókat 's fosztogatni az elesteket? — Pedig, nagy

a' belső hasonlatosság a' két eset között, és sok szerentsésen dúlt véres háborúknak, nints annyi hasznos gyümölcsök az azokat folytatott és megnyert Nemzetek' böldogítására, mint a' mennyi, és a' milyen báromolhatik reánk, ebből a' semmi fájdalmas áldozatot nem-kívánó szelid kiderült érzésekkel folytatott köz-ügyezetü ki vivásából, a' magános és közböldogságnak, nemesülésnek.

A' másod' renbeliekre-nézve azt lehet méltán állítani, hogy, ha szégyen, egy ép és egészséges, dologra termett embernek a' más háta megett lakni, lipitoroskodni, úgy, gyalázatosabb lipitoroság nem lehet, mint ezen Haza' gyalázalajára-váló. Ugyan, hogy nevezhesse magát hafinak az, a' ki oly' tsekélységgel sem kíván áldozni a' Haza' óltarán a' mennyi a' Társalkodó' árra? Minden embernek vannak méltatlan és káros passiói, képzelt szükségai: hadjon-el azokból esztendőnként 5. C. Rf-nyit, 's azzal, az emberséghez és hazafisághoz közelítve, magán jobbított, 's tehát magának használt. — Úgy is a' Társalkodóba sok interessant tárgyak fordúlván elő, sokszor az egyikbe a' kérdés, a' másikba a' fe-

lelet találtatván-meg; ennek nem lehet félre vettetni, hanem egybe kell köttetni, hogy mint egy hasznos esméretek Tára, légyen kinél-kinél házi-kints.

A' Társalkodóba béküldendő munkák' bémenetele' könnyítésére, és a' költéség kikerülésére, Patikarius Brandekker Úr Vásárhelyen, hazafihoz méltó módon, azt ígérte, hogy minden M. Vásárhelyről vagy környékéből bėjővő munkákat a' Redactióhoz Kolosvárra, taxa nélkül bé fog küldeni. — Reménylhetni, hogy más Városokon is fognak találkozni ily' nemes érzésű hazafiak.

Tegye fel azért minden buzgó hazafi a' maga fillérit a' hazafiság' Temp-loma' építésére, úgy nézván magát, mintha éppen az ő béállásával telnék-bé a' Munka megindíthatására megkívántató szám, mintha ő adná-még az élet-adó' eldűjtő voxát 's néki köszönhetné az egész még bizonytalanságok közt ingadozó Társalkodó, a' maga' lételét.—
M. Vásárhely, 1830. írta X.

Alázatos tiszteletem mellett, bátor vagyok én is, a' Nemzeti Társalkodó által is, Nemzete', minden úton és módon lehető tökéletesítésére, hasznára, lelkesen buzgólkodó, a' Közjóért élő és haló magos érdemű Erdélyi Híradó' Szerkesztőjétől engedelmet nyerni, reménylve, a' Társalkodó' első ívében elő hozott 5-ik pontjára egy nevetlen derék Írónak, ezt a' rövid megjegyzést tenni . . t. i:

Az említették ottan, hogy kívánatos a' beküldendő Munkát Név nélkül, vagy Költött név alatt szolgáltatni kézbe, 's még pedig azért, —

1-ször. Hogy, nem a' Személy, hanem a' Munka lévén tekintet alatt, így, részrehajlás nélkül ítéelhetni.

2-szor. Hogy az Írók a' szokatlanságból eredett szemérmességéből, 's más óldalos tekintetekől menté tétethessenek, 's könnyebb' rá határozhassák magokat az írásra —sőt igen jó lenne —

3-szor. Ha közönséges Szokássá válna, az esméretlen maradni akaró szerzőknek igazi nevék eránt nem tudakozni — és

4-szer. Úgyan csak szabadságában áll mindeneknek, maga neve alatt is írni, sőt igen czélarányoson felvehetik ezen alkalmatosságot azok, kik magokat bizonyos óldalról, megkívánják az országgal esmértetni, így a' hivatalokra törekedők.

Én, így ítélek az 1-sőre:

Szembetűnő igasság, hogy a' más— a' mit tagadni nem lehet — tanúltabb, és a' mivelődés' léptsőjin, Hazánk' erdösebb felénél, feljebb haladt Magyar Haza' Tudományos Gyűjteménye' számos kötetében, eleven példáit láthatni annak, hogy sok rostálások, nem a' Munkák' szememint tétettek, vagy ha azokon is, de inkább elmésségből, a' Munka sok szépjének, csak hiún azoknak nem esmerni, nem érteni-akarásból, mint a' közjót arányzásból— a' minagyon gyenge egyik oldalcsontja a' Magyarának, — 's tán ez az oka, hogy még eddig-elő, nem emelkedett oda, hová kellett volna, a' sok valótan durván szerető Recensiok, és Antirecensiok miatt, mellyek legveszedelmesebb Pestisei Anyanyelvünknek, megdugó eszközei csinosodásunk' már tisztulóba indúlt csatornájának!, — hanem a' szerzők' életkörnyűlménye, mellynek gyakor nem ők okai, és személye véte-tett Rosta alá, 's dolgozásaik, a' sok ötszörös hatszoros kérdő, és felkiáltó je-gyekkel—többszörös vonásokkal, punctumokkal, kiméletlenül gyáváknak, ne-

vetségre méltóknak, — úgy, hogy az olvasókat is elrettentették, 's el így az Előfizetőket is a' becsesbb Munkáktól, — trombitáltattak-ki, álnév alatt, hogy annál bátrabban mocskolódhassanak akkor, midőn az Írók fogyatkozásait szelíden, jó Lélekkel Szívvel kellett volna a' nagyobb esmérettel bíróknak megigazítani, őket bátorítani, és így az írói pályától nem elrettenteni, hanem még arra erősíteni—a' gyengébb Recensornak pedig inkább elnémulni ott, hol a' dolog' magossa selyűl múlja értelmét, mint hiun haszontalankodni . . ! Így, valóba csak így juthatna el a' Magyar arra a' tetőre, hol más mivelte Nemzetek már régen állanak, — 's törheti meg az idegeneknek azon gondolkozás módjokat, hogy a' Magyar leg alább áll, 's fog állani a' Csinosodásban, 's miért? hogy eleitől fogva az egyenetlenség úralkodik köztünk—nem a' bárátság édes láncza tart egybekötte bennünket ! !

Példákkal bizonyítanám be mondottam' igazságát, de miért cselekedném ezt, mit minden, ki csak a' Tud. Gyűjtemény' darabjaival, valamennyire is esméretes, tud, igen jól tud, 's ha írt azokban, tapasztalta is?

Én ugyan itt nem szóllok a' Tud. Gyűjtemény' kissebbitésére, korántsem, — mert akkor elvétném írásom' célját, nem lehet, mert lehetetlen, hogy mi rég szívemen fekszik, ki ne mondjam, — ha elfojtva tartanám, kiütné azt!

De reményelem, Hazám nem szívta-be ezt a' vonását Testvérjének, mellynek sok érdemes Írónak, de sok szálkás Recensornak' az irigy Zoilusokat, álnév alatt orozbamarókat, csipkedőket, oknékül az emberiség' célja ellen gúnyolókat értve itten, — Munkájából, csak a' gyöngyöt választotta ki a' szemettől

elundorodva hátra-álva tiszta szeméremmel—'s így azokat nem követve, bátran írhat kiki, mi csak jó czélt arányoz, 's bátran teheti Munkája alá nevét, nem félve attól, hogy jó, és igaz lelkű Hazafiainktól neve lepisszegtessek. —

A' 2-dikra így:

Igaz, hogy még nem egész kiterjedésű az írás Erdélyben, — 's nagyon kevés Íróink' száma, és így már most a' Társalkodóba beálló sok ujjonczi Íróknak, az írás szokatlansága, 's abból származó szemérem miatt, 's holmi oldalos tekintetekért nevéket elkellene halgatni: de az írás szokatlanságáért még nem elég ok némává lenni — első gyermekét eltitkolni azért az Atyának, hogy nemzéséhez nem volt még hozzá szokva, halhatatlan dolog! Én úgy ítélek, hogy valaki az olvasottság, tanultság' és elmélkedés' olly polczán áll, hogy bátran írhat arról miről esmérete, tudása van, az olly' szokatlan nem lehet, 's olly vakmerőn szemérmes sem, midőn édes Hazánk nem Despota, hogy vele bátran, nem reszkette, nem remegve, 's gyáván félve, — csendes 's kinyilt szívvél és szájjal beszéljen, semmit se tartva attól, hogy lánczra vettetik, és megkerekeztetik! Egyébbaránt az lehet valóba szemérmes, ki teljességgel beszélni szégyell, ilylennék lelki erőre van szüksége, magát erősíteni — és ha egy szikra sints, inkább örökre hallgasson el! De lehetetlen, hogy a' Magyar nagyra termett Szív, bátor Lélek, reszkessen az írói pályától, mikor alkalmasnak ítéli magát arra, reszkessen mondom, mint a' járni tanuló Gyermekek az elindulástól, — Ő, ki olly, és olyanak kell lenni, hogy mikor Hazája véres óltalma' hívja, ezer ágyúk' mennydörgése közt se felejtse el,

hogy Magyar, — az illy lenne szemérmes félénk-é babért aratni a' had' vad mezején? az illy lenne é félénk valóságos névvel kiállani, talán a' tiszta jó indúlatra meg-ért Erdély' Fiai és Lányai előtt, midőn ha nem villogó kardal, de az igasság' Tentájába mártott pennával harczol, és karczol a' Haza' csinosodására? az illy lenne é bátortalan írói pályára kilépni azon névvel, mellyet a' dicsőségesen bátor, Árpádtól, 's érdemes ivadékitól nyert? Édes Hazám Írói! ne reszketsetek hát, és ne reszkettesetek el — bátron tegyétek ki neveiteket Munkáitok alá, csak azért is, hogy azok tiéteké, és nem a' máséi — ne hogy egy fattyú Író elő-álljon, 's magáéinak valya sok izzadozásba került Munkáitokat, 's történéjek rajtatok, a' mi Virgiliuson!

Itt mért Számláljam elő a' több oldalos környülményeket mellyeken Hazáját szép esméretekkel boldogítani kívánó Fi, és a' szépért jóért, dicsőért magoson dobogó Lány-szív, könnyen győzedelmeskedhetik? Így, Takács Éva, és Judith sem állanak hátra írói pályájoktól, bár olvassák a' veszedelmes kirekesztő Privilegiumot, sőt inkább lángzó igyekezettel azt meg semmísíteni törekednek. Boldog Haza, mellynek Lányai, nem az ablakokba, nem a' Tükör' 's öltöző asztal előtt töltik el drága idejüket, hanem olvasnak, írnak — a' meny nyiben környülményeik engedik — idegen nyelvek mellett, különösöbben az Anyain!

A' 3-dikra így:

Miért váljon közönséges szokássá nem tudakozódni a' Szerzők' neveiről? S' miért akarjon valaki esméretlen Szerzőnek maradni?

Már a' gyermekben meg vagyon azon édes vágyódás megtudni, ki, mit, 's

miért cselékedte ezt amazt, úgy, hogy gyakorta a' gyermeknek illy kérdezősködései bennünket hathatósabban indítanak a' dolgok' bővebb esméretére, kifejtésére, 's igyekszünk ötet eszéhez képest kérdéseiről meggyőzni — 's már mikor benne is elannyira meg vagyon a' tudni vágyódás — hát bennünk, kik az esméretek' pólczán felyebb állunk, mint ők, ne lenne é meg sokkal nagyobb mértékben, ez a' felséges Vágy?

Gyermekkoromban sokszor hallottam említetteti a' Zrínyi, II. József, I. Ferentz, Napóleon 'sat. nevezetes neveiket, 's óh mily nagy tisztelettel töltem el, még csak nevek hallására is, hogy valami kis esmeretet szerezhettem rólok! hogy a' gyermekből Ifjú lett, egy kevésé esmerkedni kezdettem a' Könyvekkel, óh be jól esett nékem, ha vagy égy könyv' Szerzőjének nagy nevét tudhattam! így, egy Révainak, Kisfaludynak, Virágnak, Schillernek 'sat. 's vajha adná, az ég, hegy minden, kibe e' szép vágy meg vagyon, ne csak a' Munkákkal, hanem azoknak Szerzőikkel is esmerkedhetnék meg! e' lenne az a' leg csillogobb szerencse, a' Léleknek, és Szívnek azon legszebb, legédesebb személyes egyézésé, mellyet érzett valaha Kazinczy, Daykával való megismerkedésekor! Ha valamely, jó Uralkodónak, nagy vitéznek, közkedvet nyert Írónak arczrajzát, 's alatta nevét szemlélttem, Szívem, a' leg pompásbb ézésre, Lelkem, valamely csendes bámúlásra olvadt össze, 's láng-ra lobbant gyúladó keblem hozzájuk hasonló lenni! Így midőn az ember egy Mokryt olvas, 's látja a' sok halhatatlan neveket, maga is halhatatlanná lenni, lehetetlen, hogy ne törekedjék!

Nem kell tehát megfojtani a' tudakozóást, mert ez egyik leg hathatósabb eszköze, a' jó, a' nemes' előmozdításá-

nak, és senki se akarjon, hogy neve homályba maradjon, sőt azt a' szép lelkű Berényivel tartva, ki kell vívni dicsőségesen a' homályból, 's által adni maradékainak! Így, lesz, hogy majd midőn a' Derékoknak, csak Kézirat Másolatjaikat szemléljük is életünk' leg gyönyörűbb perczei közzé számláljuk!

Igen, - kiki írja alá Munkájának, Nevét, — hogy a' tudni, és esmérkedni vágyódóknak, ha nem személyét leg alább Nevét az Írónak szabad légyen tudni — 's azzal mintegy kezet fogva dolgozni a' Közjóra, vele, levelezni, 's hā igazán tanúlt, tőlle tanácsot kérdeni!

Név nélkül a' Munka olly, mint egy pusztá vár, mellynek semmi lakosa nem lévén, senki sem kíván abba, vagy leg alább örömost menni. —

Mondhatom, hogy mikor Q-t, X-t, Y-t, S-t, 's egyéb efféle semmit se jelentő Hyeroglificumokat látok a' Munka' alján, az olvasáshoz nagyon vonszó kedvem sokat veszt. Mikor én olvasok, mintha beszélne velem, ki írt — mikor pedig valaki velem beszél, — leg első meg tudnom, ha nem esmértem, és esmértem — Nevét, így tanúltam, így érzem, így tudom, és így hallottam számtalantól, 's még is csudálkozom, hogy senki sem jelenté fel mind eddig elő egy Tudományos intézetnek is hogy ne tagadja el nevét, ki velünk írva beszél.

A' név egy sokszoros pecsét, egyfelől azt bizonyítja-be azzal az Író, hogy ő Hazafi, másfelől annak hitelességét, a' mit írt, továbbá azt, hogy nem szégyelli gyáva Szeméremből Hazájával beszélni 'sat.

Minden Írás egy Törvényes-írás, melynek alírás nélkül állandó becse nints.

Költött névvel pedig senki se merészelje a' Haza' kincsét rakott boltjait felvéni, 's a' Haza' Szent Templomába

így menni-be, annak Órangyalai elfordúlnak az ollytól! A' Haza nem Redout, hogy maszkaráson jelenjenek meg benne az Irók!

'S végtére nem lenne e' hidegen unalmas azon Társaság, mellyben egyik se tudja másikának nevét, egyik se adja által nevét szívével együtt egymásnak?

A' 4-dikre így:

Minden egyenes lelkű Magyar, Hazájának szolgáltni kíván, míg szíve meg szün dobogni, ebben pedig, mind a' hivataltért magát a' Haza Jobbjaival való esmértelessé tétele a' szegényebb Írónak, mind a' bővség tengerében élő Gazdagnak, kinek talán nincs szüksége hivatalkra, leg Szentebb kötelessége befoglaltatik, — annak szükséges megemertetni magát, hogy mint Deréknek jutalmaztassék meg szép Talentuma akkor, mikor sok tudatlan henyék boldodúl élnek, — ennek is, hogy föld' mulandó Javaiban, nem azt a' gyönyörűségét találta, hogy azokban, minden Cél nélkül lebseljen, hanem hogy bőv ideje alkalmatossága, és módja lévén, egyformán törekszik a' leg szegényebbikkel együtt a' nemes intézetek' előmozdítására, sőt őtöt még fel is segélli Szent törekedésében!

Innen leg kívánatosabb, hogy minden esmértesse meg magát.

Egyébbaránt távol légyen minden Magyartól a' névvel való kérkedékenység, mert így a' Cél' Szentsége nagyon meg sértetődnek! 's adja Isten, hogy a' Nemzeti Táralkodónak Szerencsésebb sorsa légyen, mint az Erdélyi Museumnak! — Légyen áldott a' Híradó minden ígyekezete!

Íram M. Vásárhelyen Jan. 18-kán 1830.
Sepsi Martonosi Gyűjtő Sándor mk.
Tanuló.

M O R Á L

Egy tizennégy darabban írt Könyvben, melynek czimje ez: Histoire du bas Empire, a' következő szöveget olvastam:

"A' Keresztényeknek volt egy moráljuk, de a' pogányoknak nem volt."

Ugyan édes Beau Úr, honnat vette az Úr ezt a' bolondságot, mellyet tizennégy darab könyveiben írt? Hát ugyan, Socrates', Zaleucus', Cicero', E-pictetus' és Marcus Antoninus' morálja?

Egy morálnál nints több, kedves Barátom Beau Úr, valamint nints több mint egy Geometria. Igen, de azt fogja valaki mondani, hogy az embereknek nagyobb része nem tudja a' Geometriát. Úgy van; de ha ember magát egy-kis-ség reá adja, kiki tudhattya. A' Szántóvetők, a' Kézimunkások, és a' mesteremberek nem járták a' moral' letkéit, ők, nem olvasták — sem Cicerót de finibus, sem az Arisztoteles' Ethicáját; de mihelyt elmélni kezdenek, a' Cicero tanítványai közzé tartoznak; az Indiai festő' a' Tatár-juhász és az Anglus matróz tudja mi helyes, mi nem helyes, mi igasságos, mi nem. Confucius nem talált-fél olyan moral Systemát, a' millyent a' physicában alkattanak a' tudósak, ő, a' morált találta minden emberek' Szívében. Nincs hát annak eredete, a' mint közelebről egy érdemes Prédikátor Úr külömben derék munkájában állította, egy könyvben is, hanem vagy a' szívbe magától a' természet' Urától oda bé nyomva.

Csak halja Édesem, miket mond az a' Confucius!

"A' Statust úgy kell alkotni, mint egy háznépét; az ember csak úgy tudja jól igazgatni a' háznépét ha maga' jó példát ad.

"A' Virtusnak köznek kell lenni a'

"munkással és az Uralkodóval.

"Gondoskodj arról, hogy a' Vétkeket megelőzd. 'S úgy, Kevesedni fog a' büntetés iránt való gondosságod.

"Cselekedd másoknak is a' mit magadnak.

"Szeressed az embereket egyáltalában, de kedveld a' jó embereket.

"A' méltatlanságokat felejtse-d-el, de a' jó téteményeket soha se.

"Láttam olyan embereket, kik a' tudományokra nem valók, de soha sem láttam olyanokat, kik a' Virtusra nem valók."

Valjuk-meg hogy egy törvényadó sem jelenthetett-ki az emberi nemzetre nézve ezeknél sem szebb, sem hasznosabb Igasságokat.

Ilyen moral volt a' Római Praetor Festus' szívébe midőn a' 'Sidók unszolták hogy ölesse-meg S. Pált ki az ők templomjokba idegeneket vitt vala: "Tudjál-meg, úgy mond ő, hogy a' Rómaiak nem ítélnék-meg senkit is, minek előtte meghaltnának." Ilyen moral volt a' nagy Julianus Császár szívében, midőn az ő élete ellen öszveesküdütt tíz Keresztényeknek megengedett, és az ő előtte számkivettetett Keresztényeket vissza híván, jószágaikat vissza adta.

A' morál nem lakik a' babonaszásban, nincs a' Czeremoniákban, a' dogmákkal nints semmi köze; nem sugta azt elébb egy galamb is a' Mahumet fülebe; mert az olyan régi, mint maga az örökkévalóság! Nem lehet eléggé mondani, hogy a' dogmák külömböznek, de a' moral minden eszes embernél egy.

A' morál az Istentől jön, mint a' világosság, a' babonaszág pedig a' sötétség' gyermeke!

Olvasó! vedd eszedben ezen igasságot, 's minthogy az én papirosomra több nem fér, te szélesítsd-ki azt.

Hazai Nevezetesség

Sok természeti nevezetességekkel gazdag kis Erdélyi Hazánk esmértes ezen oldalról nem tsak a' két magyar földön, hanem idegen nemzetek előtt is: sok nevezetes bányákat, orvosi fürdőket, borvizeket; és más nevezetességeket esmér majd minden ember Erdélyben, de hogy ezek között egy mineralis szem vízről is tudnának nem sokat hallottam; kötelességemnek tartottam tehát ezen nevezetességére is figyelmessé tenni ezen Társolkodó Olvasóit.

Nemes Három Széknek Sepsi Kerületében, a' Bodoki határon, a' napkeleti hegysorból egy árkon le jövő kis pataknak, az ugy nevezett város pataknak jobb oldalába van két kis forrás egymás mellett: kövek közzül, kis újni vastagságu két három jukan szivárog-ki valamely tiszta víz, melynek bűdöskömáj (hepar sulphuris) szagja van, olyan forma mint p. o. Gyogyi, Budai, Badeni meleg fürdők szagja; a' forrásnál, valamely sík fejez salakat rak le a' köre; kézzel illetve ezen vizet, síkabb lágyabb, tapasztású, mint más közönséges víz; — ezen víznek a' mint mondják, az a' különös tulajdonsága vagyon, hogy akár-mely egészséges szemű ember meg mossa véle a' szemcit, egyszeribe érezhető könnyűséget tapasztal azokban, fájos szemeket pedig szemlátomást gyógyít, — a' hely még egészen a' maga vadságában vagyon, tsak a' körül lévő bokrokban függő sok len-rongyak bizonyittyák számos embereknek, azzal, mint orvosi szerrel való éléseket. — Engemet, a' ki azon vidéken tavaj ősszel utozván, szemeim nagyon fájosok voltak, egy a' környékben lakó Uri ember vezetett a' forráshoz: megmostam szemeimet, noha igen zordou őszi szél fujt, a' forrásnál helyben, a' vízbe belé pillantva kevésé tsipte u-

gyan a' szemet, de megtörölvén könnyebbölést tapatzaltam; vittem bédu-gott üvegbe belölle haza, edynehány nap mostam véle a' szememet, és három, négy nap alatt, noha a' leg rutabb szeles időkben utaztam, sokat voltam füstös házban, még is szemem fájdalma, vérme-sége egészen el múlt. — Ott létemben beszéllették szava bé-vehető emberek, ezen víznek szem orvosló erejéről, a' többek között, a' következő lett dolgokat: — Egy Cameralis Tiszt Úr, a' ki ezen Bodoki határon borvízi fürdőre akart menni, ugy annyira ki vérmesedett, fájos szemekkel bajoskodott, hogy sokan, a' több borvízi vendégeknek a' hihető irtodzástól való meg kiméllések tekintetéből, javaslaék nekie az oda nem menetelt: el menvén mindazonáltal, és ottan hallván beszélteni ezen víznek gyógyító erejéről, élni kezdett véle, és annyira szerencsés volt, hogy gyógyult szemmel ment haza; — Egy azon vidéken lakó Székely gyalog' katonának szemei vérme-sék, fájosak kezdettek lenni, a' Regiment hoszszason orvosoltatta különböző szer-ekkel, de hasztalan, úgy annyira, hogy végre kéntelen volt, ezen félszogsége mián, a' katonai szolgálat-tételtől fél menteni; még menekedvén tehát a' katonaság terhétől, mint fél vak, egy szerentsén el indúlt a' mondott forráshoz, hoszszason oda maradván, a' felesége ijjedten keresésire ment: meg találta a' forrásnál, és két három napi véle élés után már jobban látott; azután továbbis mosván ezen vízzel szemeit, szerentsésen ki gyógyult egy olyan makats szem fájásból, melyet addig több esztendők alatt is nem tudtak az Orvosak el mulasztani; — Egy ezen forrástól nem mesze fekvő faluban lakó Uri ember, a' sok olvasástól el vesztette volt szeme világát, tiszta szemekkel nem látott, valóságos farkas hájogat kapott; el ment ez is a'

förráshoz szemit, fejét nyaka tsigáját mosta gyakran ott helybe, és ennek is meg jött tökéletesen a' látása. —

Éna' természet uttyainak, a' mi kevés esmérettyével bírok azokból ítélve nem hiszek ugyan egy mindenre alkalmaztatható (universalis) orvasságot is, de meg kell mindennek engedni, hogy valamint egy nyavaját egy, mást más termő víz gyógyíthat, úgy a' szem gyengeségei, és hibaira nézve is lehet olyan forrás, mely annak egy, vagy más hibáit orvosolhassa; — nekem nem engedték környülállásaim bizonyító példák után járni, tehetségem sintsen arra hogy vizsgálatokat tehessek, de a' figyelemre mindazonáltal méltónak tartván ezen tárgyat, kötelességemnek tartottam ennyi tudásomat is közre botsáttani, remélvén hogy ez által vizgálatra serkentetnek olyanak, a' kiknek mind tudomány-nyak, mind környülállásaik azt lehetőséggé tészik, és egy ilyen, ha igaz, megbetsülhetetlen hasznú ajándékát a' bőv. kezü természetnek, és ilyen kintsét természettől gazdag Hazánknak, nem engedik haszon-vétellen elmosatni a' mellette folyó patak vize által. — E.Sz-György, Jan. 10-dikén 1850.

Zeyk János mk.

A' Helv. Vallástételt Követő Érmel-lyéki Ekkléziák Esperestje Nagy Tiszteletű Rétsey János Úr, a' Magyar Nyelv Chathedrájának megfundálására 4000 Conv. ftot haladó Summát adott által a' Debreczeni Ref. Collégiomnak, e' mellett a' Székelyhídi Hegyen egy olyan Szöllőjét és pintzét adta által a' közelebb múlt Octoberben, melly némmelylektől ugyan annyit érőnek tartatik. Ezen szép fundatio emlékezetére a' Debreczeni Ref. Collegiumban tanuló Ifjak Verseket írtak, mellyek nyomtatásban

kijövéen a' tisztelt Férjfiút méltó tisztelettel adják által a' Maradéknak is, úgy mint a' ki a' Nagy Cseh-Szombathi Jó'sef, és Néh. Debreczeni Senator Szabó Sárjai István ditséretes nyomdokit követte, 's követi. Szerentsés Oskola, mellyet tulajdon Nevendékjei, illy buzgósággal segitgetnek!

A' honnan a' háládatos Verselők közül egyik igen helyesen kezdi e' ként verseit:

Örvendj szerentsés Oskola! Ím nemes Tettekre buzdúlt hív fiaid, kiket

Egykőr neveltél, lettek édes

Gyámolid a' Tudomány ügyében.

A' Fundatio emlékezetére írott igen jeles ú. m. négy Deák és ugyan annyszámú Magyar Versezetek, mellyeknek Szerzői alattok megneveztetnek, ilyen tzm alatt jelentek meg kiosztás végett a' Reform. Ekklézsiában.

Carmina Honoribus Adm. Reverendi ac Doctissimi Domini Johannis Rétsey, Ecclesiae Ref. Bogyosloviensis V. D. Ministri, V. Item Tractus Ermelyékiensis Senioris; Dum in I. Collegio Ref. Debrecinensi Novam Linguae ac Literaturae Hungaricae Cathedram, Insigni Liberalitate Fundaret; a quibusdam ejusdem Collegii Alumnis pia mente dicta die 10-ma Decembr. 1829. Debreceni.

Ímé a' Nzt. Társalkodó' rendes elindulása, annyi-felevaló kapás között is, végre, tsakugyan megesezt. Most már a' Híradónak mindegyik Tisztelt Olvasója, valamint a' tsupa Társalkodó' Olvasói is a' Magokét — valaki-tsak fizett és jó adreset küldött — kezekhez vették. A' kik még, vagy a' fizetéssel, vagy némelylek tsak az adressek' beküldésével vagynak hátra, meg fogják kapni a' kívánt árkusokat annak idejében, mindenikből az I-ső Számtól-fogva. Legsürgetőbb kérés most az, hogy minden iparkodó Hazafi és Leány küldje a' tölle kitelhető akarmiféle, de kívált' a' Hazát illető, véleményne szerént, hasznos Munkákat, ne-hogy a' kedvelt dolog azoknak nem-léttek-miatt menjen rendetlenül.